

Prof. zw. dr hab. Maria Pąchalska
Katedra Neuropsychologii i Neurorehabilitacji
Krakowska Akademia
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
ul. Herlinga Grudzińskiego 1
30-705 Kraków

Recenzja

rozprawy doktorskiej p. mgr Katarzyny Milskiej-Musa

pt. *Percepcja wad rozwojowych przez studentów uczelni wyższych*
napisanej pod kierunkiem p. prof. dr hab. n. med. Jolanty Wierzby
na Wydziale Nauk o Zdrowiu

Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

[Promotor pomocniczy: Prof. UG dr n. hum. Arkadiusz Mański]

Zgodnie z Art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 – przepisy wprowadzające Ustawę o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (tj. Dz. U. 2018 poz.1669) w związku z art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 15 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (tj. Dz.U z 2017 poz. 1789)

Praca doktorska Pani mgr Katarzyny Milskiej-Musa porusza niezwykle ważny temat percepcji wad rozwojowych. Interdyscyplinarny charakter omawianego zagadnienia oraz bardzo duża grupa osób badanych przebadanych przez Doktorantkę osobiście (992 studentów oraz 26 opiekunów dzieci z zaburzeniami ze spektrum połowiczego niedorozwoju twarzy), stanowią istotny - choć nie jedyny - walor niniejszej pracy.

1. Ocena rozprawy doktorskiej

Dzieci z dysmorfia twarzy od najmłodszych lat objęte są systemową opieką specjalistyczną. Sposób przebiegu procesu diagnozy i leczenia może mieć olbrzymie znaczenie dla poziomu ich funkcjonowania. To dlatego niezwykle ważne wydaje się zwrócenie szczególnej uwagi na sposób kształcenia przyszłych specjalistów. Doktorantka wykazała w swojej pracy istotne różnice w zdolności do wykrywania wad i percepcji nieprawidłowości nie tylko pomiędzy kierunkiem lekarskim a lekarsko-dentystycznym, ale dokonała podobnej analizy również pomiędzy studentami na poszczególnych latach studiów. Pani Katarzyna wskazała na zasadność uzupełnienia programu nauczania na uczelniach medycznych o treści związane z holistycznym ujęciem sytuacji dziecka z dysmorfia twarzy i jego rodziny dla efektywnego przebiegu praktyki lekarskiej z nim związanej. Dodatkowo, wskazała w swojej pracy na rolę procesu nadgeneralizacji i możliwość zastosowania autorskiego narzędzia - *Skali Efektu Nadgeneralizacji (SEN)* [*SEN* jest modyfikacją istniejącego narzędzia; autorzy *SEN*: [prof. Mański i Katarzyna Milska-Musa] w praktyce rehabilitacyjnej, co również mogłoby przyczynić się do poprawy standardów procesu diagnozy i leczenia. Co istotne, w pracy została uwzględniona i wnikliwie opisana również perspektywa opiekunów dzieci z *CFM*, czego wcześniej w Polsce nie zrobiono, a co powinno

być standardem w praktyce klinicznej [istotnym jest, aby specjaliści i rodzice mieli podobną perspektywę].

Recenzowana przeze mnie praca ma charakter pionierskiego badania o wysokim walorze poznawczym, a poruszany przez Doktorantkę temat był dotychczas bardzo rzadko analizowany w literaturze przedmiotu. Praca doktorska ma formę tzw. „zszywki”, a uzyskane wyniki zostały opublikowane w prestiżowych czasopismach naukowych z listy ministerialnej, również z punktacją *Impact Factor* (IF=3.240).

2. Struktura rozprawy doktorskiej

W początkowej części pracy doktorskiej została umieszczona lista skrótów wykorzystywanych w rozprawie doktorskiej; następnie Doktorantka umieściła jej streszczenie w języku polskim oraz w języku angielskim.

We wprowadzeniu została przedstawiona wyczerpująco sytuacja dzieci i młodzieży z dysmorfia twarzy: zaprezentowana tu została również problematyka poruszanego tematu i główny cel oraz znaczenie tematu rozprawy doktorskiej;

W kolejnym rozdziale zatytułowanym *Craniofacial microsomia (CFM)*. Doktorantka opisała zespół wad wrodzonych oraz wyróżniła i scharakteryzowała dwa zespoły rozpoznawane w ramach *CFM*: niedorozwój połowiczy twarzy (*hemifacial microsomia, HFM*) oraz zespół *Goldenhara (oculo-auriculo-vertebral spectrum, OAVS)*;

W dalszej części pracy, dotyczącej założeń metodologicznych badań własnych Doktorantka określiła cele badawcze pracy, postawiła adekwatne hipotezy, określiła grupę badaną oraz metody badawcze. Dodatkowo, scharakteryzowała autorskie narzędzia badawcze: *Skalę Efektu Nadgeneralizacji (SEN)* (autorstwa Doktorantki oraz Profesora Arkadiusza Mańskiego) służącą do oceny sposobu postrzegania danej osoby w poszczególnych wymiarach Skali oraz ankietę (*AA*) celem monitorowania percepcji wad rozwojowych w badanej grupie. Rozdział wieńczy opis procedury badawczej oraz charakterystyka przeprowadzonej analizy statystycznej;

W kolejnym rozdziale, w podrozdziałach, Doktorantka przedstawia wyniki badań.

1. W pierwszym podrozdziale Doktorantka wyczerpująco scharakteryzowała rezultaty uzyskane przez studentów Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego w *Skali Efektów Nadgeneralizacji* i zestawiała je z wynikami uzyskanymi przez opiekunów dzieci z *CFM*. Wykazała, że w grupie „rodziców” / opiekunów prawnych profil uzyskanych charakterystyk okazał się być bardzo pozytywny i niezwykle słabo zróżnicowany, natomiast w grupie studentów – mniej pozytywny i bardziej różnorodny. Wyczerpująco przeanalizowała wszystkie wyniki uzyskane w zakresie poszczególnych Czynników, wyjaśniła ich znaczenie w kontekście rozprawy doktorskiej i dokonała porównania międzygrupowego.
2. W kolejnym podrozdziale znajduje się analiza wyników uzyskanych w *SEN* przez studentów kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego z podziałem na I i IV rok studiów. Wnikliwie omówiła uzyskane wyniki i podkreśliła różnice istotne statystycznie, które wystąpiły pomiędzy badanymi – w tej części – czterema grupami.

Ponadto, Doktorantka przeprowadziła korelację Czynników oraz Wyniku ogólnego *SEN* (*Skala Efektu Nadgeneralizacji*) z ilością wykrytych Nieprawidłowości (ankieta) przez studentów kierunku lekarskiego i lekarsko – dentystycznego. Ujawniła związek istotnie statystyczny pomiędzy wszystkimi Czynnikiemami oraz Wynikiem ogólnym *SEN* a ilością wykrytych Nieprawidłowości przez studentów kierunku lekarsko-dentystycznego;

3. W kolejnym podrozdziale Doktorantka zaprezentowała analizę statystyczną, która dotyczyła wyników uzyskanych przez studentów kierunku lekarskiego i lekarsko -dentystycznego z podziałem na I i IV rok studiów w zakresie percepcji wad rozwojowych. Wykazała, że studenci kierunku lekarsko-dentystycznego wykrywali więcej nieprawidłowości, aniżeli ich koledzy z kierunku lekarskiego. Ujawniła, że studenci czwartego roku kierunku lekarsko-dentystycznego uzyskali statystycznie istotnie wyższy wynik w zakresie zdolności do wykrywania nieprawidłowości, w porównaniu do swoich kolegów z pierwszego roku, natomiast wśród studentów kierunku lekarskiego zaobserwowano odwrotną tendencję – studenci czwartego roku poradzili sobie gorzej, aniżeli studenci z roku pierwszego (wynik ten okazał się statystycznie nieistotny: $p=0,555$). Co ciekawe, dysproporcja pomiędzy kierunkiem lekarskim i lekarsko-dentystycznym dotycząca efektywności w wykrywaniu wad zwiększała wraz z upływem lat studiów;
4. W ostatnim podrozdziale analizy wyników Doktorantka wyczerpująco opisała możliwy sposób percepcji chorego dziecka przez osoby bliskie i specjalistów. Porównała perspektywy obu grup oraz wyjaśniła ich mechanizm powstawania i znaczenie dla jakości życia pacjenta. Podkreśliła rolę procesu nadgeneralizacji w praktyce klinicznej oraz umieściła propozycję zmian, które w przyszłości mogłyby przyczynić się do poprawy efektywności procesu diagnozowania i leczenia osób z wadami rozwojowymi. Ponadto, Doktorantka zaproponowała wykorzystanie *Skali Efektu Nadgeneralizacji* w codziennej praktyce rehabilitacyjnej celem poprawy jej skuteczności.

Pracę kończą najważniejsze wnioski z wyników badań oraz starannie dobrane do tematyki rozprawy doktorskiej piśmiennictwo w liczbie pozycji 20 oraz wykaz czterech publikacji naukowych będących przedmiotem rozprawy doktorskiej.

3. Wnioski końcowe

Na podkreślenie zasługuje sprawność Doktorantki w komponowaniu wypowiedzi naukowej ujawnia rozległą wiedzę o przedmiocie i bardzo dobre opanowanie warsztatu naukowego. Uzyskane przez Doktorantkę rezultaty związane z efektem nadgeneralizacji mają ogromny potencjał i mogą mieć istotne znaczenie dla poprawy standardów diagnozy i leczenia dzieci z deformacjami ciała tym samym przyczyniając się do poprawy jakości życia tych pacjentów.

Rozprawa doktorska p. mgr Katarzyny Milskiej-Musa, pt. „Percepcja wad rozwojowych przez studentów uczelni wyższych” spełnia warunki zawarte w Ustawie i jako recenzent oceniam ją stopniem bardzo dobrym i dopuszczam ją do dalszego postępowania w przewodzie doktorskim. Równocześnie **wnoszę o wyróżnienie tej pracy doktorskiej.**

Kraków, 22 sierpnia 2022 r.

